

การแก้ไขปัญหาโรฮิงญาในอาเซียน

๑. สภาพปัญหาและความเป็นมาของโรฮิงญาในเมียนมา

โรฮิงญา (Rohingya) (คิวงศ์ สุขทวี.(๒๕๕๙), น.๑-๒) เป็นชนกลุ่มชาวมุสลิมที่อยู่ในดินแดนอาระกันหรือรัฐยะไข่ในปัจจุบัน (Rahkine) บริเวณทางตะวันตกของเมียนมาซึ่งเป็นชายแดนที่ติดกับบังคลาเทศ ชาวโรฮิงญาล้วนนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาเบงกาลี ซึ่งเป็นภาษาเดียวกับที่ใช้ในบังคลาเทศ รวมถึงรูปร่างหน้าตาและวัฒนธรรมการแต่งกายก็มีลักษณะร่วมกันกับชาวเบงกาลีในบังคลาเทศด้วย ในขณะที่ชาวอาระกันอื่น ๆ ที่อาศัยในรัฐยะไข่นับถือศาสนาพุทธ จากความแตกต่างทางชาติพันธุ์เหล่านี้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวโรฮิงญาไม่เป็นที่ยอมรับในเมียนมา ประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แท้จริงของชาวโรฮิงญา ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ โดยด้านชาวโรฮิงญาอ้างว่า พวกเขาเป็นชนพื้นเมืองอาระกันที่มีการตั้งรกรากมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรโบราณที่ชื่อว่า มรัคคู (Mrauk-U) ในดินแดนอาระกันหรือรัฐยะไข่ในปัจจุบัน และมีกษัตริย์ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่สำหรับด้านเมียนมาชาวโรฮิงญา คือพวกที่อพยพมาจากบังคลาเทศเข้าเมียนมาอย่างผิดกฎหมายในช่วงเวลาที่เมียนมาอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ โรฮิงญาจึงไม่ใช่กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของเมียนมารวมทั้งมีความแตกต่างทั้งในด้านศาสนาและภาษาอีกด้วย เพราะชาวโรฮิงญาส่วนใหญ่ไม่ยอมใช้ภาษาพม่าในการสื่อสาร

ปัญหาโรฮิงญาจึงเป็นปัญหาของความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ภายในเมียนมา การปฏิเสธการให้สถานะพลเมือง และความพยายามที่จะขับไล่คนกลุ่มนี้ออกจากประเทศด้วยวิธีต่าง ๆ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และกวาดล้างชาวโรฮิงญาอย่างรุนแรงของรัฐบาลเมียนมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ทำให้ชาวโรฮิงญาส่วนหนึ่งได้อพยพพลัดถิ่นไปอาศัยในบังคลาเทศ และพยายามที่จะอพยพไปยังประเทศที่มีการนับถือศาสนาอิสลาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย ซึ่งรายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาปัญหาชาวโรฮิงญาที่เรียกว่า “ผู้อพยพทางเรือ (boat people) ที่มีการอพยพตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน โดยกระบวนการค้ามนุษย์ทางเรือ

ปัญหาการอพยพของชาวโรฮิงญาได้ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างต่อหลายประเทศ มีการนำประเด็นของสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมมาเป็นข้อหาหรือในการให้ความช่วยเหลือแก่ชาวโรฮิงญา ด้วยการให้ที่พักพิง ทำให้เกิดคำถามว่าใครหรือประเทศใดที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้ ซึ่งท่าทีหรือคำตอบที่ว่าประเทศใดจะให้ความช่วยเหลือเป็นภาพลักษณ์ของประเทศที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศนั้น ๆ ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่าชาวโรฮิงญามีจำนวนมาก ในการให้ความช่วยเหลือด้วยการรับให้มาอาศัยอยู่ในประเทศใด ประเทศนั้นจะต้องแบกรับภาระทางการเงินจำนวนมากที่จะต้องนำมาใช้จ่ายให้แก่ชาวโรฮิงญา ซึ่งไม่ใช่พลเมืองในประเทศของตน รวมถึงผลกระทบอื่น ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา เช่น ผลกระทบทางด้านประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน ผลกระทบด้านสาธารณสุข ชาวโรฮิงญาอาจมีความเสี่ยงที่จะเป็นพาหะนำโรคติดต่อเข้าสู่ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ ผลกระทบด้านแรงงานและเศรษฐกิจ ชาวโรฮิงญามักจะยอมรับจ้างงานที่สกปรกหรืออันตรายที่คนท้องถิ่นหลีกเลี่ยง และเป็นแรงงานต่างด้าวที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาเรื่องแนวโน้มของอัตราค่าจ้างที่ส่งผลกระทบต่อผลกระทบกับแรงงานภายในประเทศ ส่งผลไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจต่อไป

๒. กรอบข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันปัญหาการอพยพของชาวโรฮิงญาถูกจับตามองและถูกยกระดับขึ้นมาเป็นประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชน ในระดับภูมิภาคและนานาชาติ ซึ่งมีกรอบในการแก้ไขปัญหาใน ๒ ระดับ คือ

๒.๑ ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UN High Commissioner for Refugees -UNHCR)

รัฐบาลไทยได้เชิญ UNHCR เข้าร่วมดำเนินงานในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อผู้ลี้ภัยจำนวนมากหลายแสนคนจากกัมพูชา ลาวและเวียดนามหลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย เหตุการณ์นั้นถูกเรียกกันว่าวิกฤติผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีน UNHCR เข้ามาดำเนินการในการเตรียมพร้อมสำหรับทางออกที่ยั่งยืนโดยประสานงานกับประเทศต่าง ๆ เช่น การเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิมโดยสมัครใจ (Voluntary Repatriation) การตั้งถิ่นฐานในรัฐผู้รับ (Local Integration) หรือการไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม (Third-Country Resettlement) การปกป้องและให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมแก่บุคคลกลุ่มอื่นๆ หรือที่เรียกว่า Persons of Concern (POCs) ซึ่งได้แก่ ผู้แสวงหาที่พักพิง (Asylum Seekers) ผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ (Internally Displaced Persons) บุคคลไร้รัฐ (Stateless Persons) และผู้ที่เดินทางกลับประเทศต้นทาง (Returnees) ในส่วนการเข้ามาจับตาทหของ UNHCR ในกรณีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา เริ่มในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ UNHCR มีความเป็นห่วงสถานการณ์ศูนย์อพยพผู้ลี้ภัยหลายแห่งที่อยู่ในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเมียนมา เนื่องจากอาจมีผู้ลี้ภัยชาวเมียนมาและชนกลุ่มน้อยเข้ามาประเทศไทยมากขึ้น ขณะที่ความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิมยังกำลังดำเนินไปจนลุกลามกลายเป็นความรุนแรงขนาดใหญ่กลายเป็นเหตุการณ์จลาจลในหลายเมืองทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ซึ่ง UNHCR มองว่าผู้อพยพชาวโรฮิงญาในประเทศไทยเกิดจากการลี้ภัยการเมืองมาจากรัฐยะไข่ของเมียนมา ชาวโรฮิงญาอาศัยอยู่ในศูนย์ลี้ภัยต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนหนึ่งและ UNHCR อยู่ระหว่างการประสานงานกับประเทศที่ ๓ เพื่อให้รับผู้อพยพชาวโรฮิงญา แต่ก็เป็นเรื่องยากสำหรับการช่วยเหลือผู้อพยพชาติพันธุ์นี้เพราะยังไม่มีประเทศใดแจ้งความจำนงอย่างเป็นทางการว่าจะรับตัวผู้ลี้ภัยกลุ่มนี้ไปตั้งถิ่นฐาน (Resettlement) ในประเทศของตน (อติภา จันทรวิระเสถียร.(๒๕๕๖))

๒.๒ ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน

(๑) กฎบัตรอาเซียน (The ASEAN CHARTER)

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) (กรมอาเซียน .(๒๕๕๖) เสมือนเป็นรัฐธรรมนูญที่วางโครงสร้างและกรอบแนวทางการทำงานของอาเซียน โดยได้มีการบรรจุหลักการสิทธิมนุษยชนไว้เป็นหนึ่งในค่านิยมพื้นฐาน หลักของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน หลักการสิทธิมนุษยชนปรากฏอยู่ในกฎบัตรอาเซียนในหมวดหมู่ดังต่อไปนี้

ในหมวดที่ ๑ เรื่องวัตถุประสงค์และหลักการ ข้อ ๑ ความมุ่งประสงค์ของอาเซียน (๗) เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มพูนธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม ตลอดจนส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐสมาชิกของอาเซียน

ข้อ ๒ ว่าด้วยหลักการ ให้อาเซียนและรัฐสมาชิกอาเซียนปฏิบัติตามหลักการ (i) การเคารพเสรีภาพพื้นฐาน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม (j) การยึดถือกฎบัตรสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่รัฐสมาชิกอาเซียนยอมรับ

หมวด ๔ ว่าด้วยองค์กร ข้อ ๑๔ กล่าวถึงองค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน ข้อ ๑. โดยสอดคล้องกับความมุ่งประสงค์และหลักการของกฎบัตรอาเซียนเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ให้อาเซียนจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียนขึ้น และ ๒. องค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียนนี้ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะกำหนดโดยที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน

เมื่อพิจารณาความมุ่งประสงค์และหลักการของอาเซียน ในการดำรงและสร้างสันติภาพ ความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคให้มากยิ่งขึ้น จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ปัญหาโรฮิงญา ซึ่งเป็นหนึ่งในประชาชนอาเซียน สร้างความสั่นคลอนด้านความมั่นคงของการพัฒนาประชาชนอาเซียนให้มีเป้าหมายในการให้โอกาสที่เท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงการพัฒนามนุษย์ สวัสดิการ และความยุติธรรม และภาพลักษณ์ของอาเซียนต่อประชาคมโลก และหลักการในการเคารพเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรมในสังคม แต่ในขณะเดียวกัน กฎบัตรอาเซียน ได้วางกรอบความร่วมมืออาเซียนกับประเทศสมาชิกอยู่บนหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิกอื่น (Principle of Non-interference) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของอาเซียนที่ทำให้อาเซียนมีความเข้มแข็ง เพราะสมาชิกอาเซียนจะมีความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกัน เนื่องจากเห็นพ้องร่วมกันที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของตน รวมทั้งแนวคิดที่ว่าปัญหาภายในประเทศไม่สามารถแก้ไขโดยมาตรการลงโทษจากภายนอก แต่ต้องได้รับการบริหารจัดการโดยปัจจัยภายในประเทศ (กรมอาเซียน (๒๕๕๖) น ๖)

แต่ในปัจจุบันหลักการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความต้องการและแนวความคิดของประเทศนอกภูมิภาค และประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรฮิงญา โดยเฉพาะประเด็นปัญหาภายในเมียนมา แม้ที่ผ่านมาประเทศสมาชิกได้ยึดถือการไม่แทรกแซงภายในเป็นสำคัญ แต่ปัญหาโรฮิงญาในปัจจุบันไม่ใช่ปัญหาภายในประเทศเมียนมาอย่างเดียวยิ่งต่อไปแล้ว เพราะเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประเทศสมาชิกอาเซียนและภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ

(๒) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ASEAN Human Rights Declaration

ตราสารที่สำคัญที่สุดในด้านสิทธิมนุษยชนของอาเซียน คือ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Declaration) ซึ่งผู้นำอาเซียนประกาศใช้ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ และกำหนดรับรอง สิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนพร้อมทั้งสิทธิใหม่ ๆ อีกหลายประการ เช่น สิทธิในการพัฒนา สิทธิในสันติภาพ สิทธิในข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และสิทธิในสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน ปฏิญญานี้ถือเป็นตราสารหลักของอาเซียนในการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างใดก็ตาม แต่ยังมีหลายภาคส่วนมีความกังวลว่าถ้อยคำของปฏิญญายังคงกำหนดให้รัฐสมาชิกสามารถจำกัดสิทธิบางประการได้โดยกฎหมายภายในของรัฐนั้น ๆ ซึ่งทำให้เกิดข้อหวังใจที่ว่าสิทธิที่รัฐสมาชิกให้ความคุ้มครองจะมีมาตรฐานต่ำกว่าหลักการสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และปฏิญญาเวียนนา (Vienna Declaration and Program of Action) ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ดังนั้น ในการรับรองปฏิญญาดังกล่าว ผู้นำของรัฐสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศจึงออกแถลงการณ์ที่เรียกว่า แถลงการณ์พนมเปญว่าด้วยการรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Phnom Penh Statement on the Adoption of the ASEAN Human Rights Declaration โดยมีเนื้อหาสำคัญในย่อหน้าที่สามที่ระบุยืนยันว่า ในการอนุวัติการหรือนำปฏิญญามาปฏิบัติและบังคับใช้ จะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบที่รัฐสมาชิกมีอยู่ตามกฎหมายระหว่างประเทศชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนาและกลไกระหว่างประเทศอื่น ๆ ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนที่รัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคี และที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (๒๕๕๙), น.๑)

ปฏิญญานี้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR) เพื่อเป็นตราสารทางการเมืองที่ไม่มีข้อผูกพันตามกฎหมายที่แสดงเจตนารมณ์ของอาเซียนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันนำไปสู่ประโยชน์ในระยะยาวของประชาชนและภูมิภาคอาเซียน AHRD ประกอบไปด้วยหมวดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑) หลักการทั่วไป (General Principles) กล่าวถึงสภาพสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานที่บุคคลแต่ละคนพึงมีอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยปราศจากการแบ่งแยก

๒) สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Civil and Political Rights) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับรัฐ และการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของบุคคลในแต่ละกรณี

๓) สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic, Social and Cultural Rights) กล่าวถึงข้อยืนยันให้รัฐสมาชิกอาเซียนปกป้อง ส่งเสริม สนับสนุนสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดสวัสดิภาพสูงสุดที่บุคคลพึงมี

๔) สิทธิในการพัฒนา (Right to Development) กล่าวถึงความจำเป็นของรัฐสมาชิกอาเซียนในการแสวงหาแนวทางการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง พร้อมสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วม เกื้อหนุน ใช้สิทธิ และได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากการพัฒนาดังกล่าว

๕) สิทธิในสันติภาพ (Right to Peace) กล่าวถึงสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะมีสันติภาพในการใช้ชีวิต เพื่อให้บรรลุสิทธิต่าง ๆ ข้างต้นอย่างเต็มที่ โดยรัฐสมาชิกอาเซียนต้องส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาค

โดยระบุถึงการให้การยอมรับความสำคัญของบทบาทของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในฐานะเป็นสถาบันที่รับผิดชอบการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียนในทุกด้าน อันจะนำไปสู่การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกลไกสำหรับการพัฒนาทางสังคมและความยุติธรรมที่ก้าวหน้า และการบรรลุศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นของประชาชนอาเซียน โดยรัฐสมาชิกได้ยืนยัน ความมุ่งมั่นของอาเซียนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป้าประสงค์และหลักการตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งรวมถึงหลักการประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และธรรมาภิบาล และย้ำถึงความมุ่งมั่นของอาเซียนและรัฐสมาชิกต่อกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปฏิญญา และแผนปฏิบัติการเวียนนา และตราสารระหว่างประเทศอื่น ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนที่รัฐสมาชิกอาเซียนเป็นภาคี รวมถึงปฏิญญาของอาเซียนที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

๓. บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาโรฮิงญาในอาเซียน

๓.๑ กลไกการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของอาเซียน (ASEAN)

ในอดีตอาเซียนได้ยึดหลักการไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของประเทศอื่นและเน้นการดำเนินนโยบายเกี่ยวพันอย่าง สร้างสรรค์ (Constructive engagement) แต่จากสถานการณ์ในเมียนมาที่แย่งลงในช่วงหลังปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้กลายเป็นแรงกดดันให้ประเทศมหาอำนาจและอาเซียนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน จากท่าทีในการเปิดและปฏิรูปประเทศอย่างจริงจังของเมียนมาทำให้อาเซียนเข้ามามีบทบาทต่อเมียนมามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในรัฐยะไข่ ระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิม โรฮิงญา ทำให้อาเซียนออกมาแสดงบทบาทอย่างจริงจังต่อปัญหาดังกล่าว ดังเห็นได้จากการที่รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย ได้แสดงความกังวลต่อปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเสนอให้เปิดการเจรจาไตรภาคีระหว่างเมียนมา อาเซียน และสหประชาชาติ เพื่อหามาตรการยุติ

ความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนาระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิมโรฮิงญา แม้ว่าท้ายที่สุดจะได้รับ การปฏิเสธจากรัฐบาลเมียนมาเพราะเมียนมาถือว่าเป็นเรื่องภายในและไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงจาก ต่างประเทศ แต่ท่าทีดังกล่าวของอาเซียนได้แสดงถึงบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของอาเซียนต่อปัญหาในเมียนมา โดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนา แม้ว่ารัฐบาลเมียนมาจะมองความขัดแย้งดังกล่าวว่าเป็น ปัญหาภายในสามารถจัดการได้ แต่อาเซียนกังวลว่าปัญหาดังกล่าวจะลุกลามจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ กลายเป็นการก่อการร้ายใน ภูมิภาค เนื่องจากพบว่ามี การสนับสนุนจากกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงที่มีเครือข่ายใน ภูมิภาค กลุ่มประเทศมุสลิมหลายประเทศได้จับตามองแนวทางการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลเมียนมาในระยะยาว หลังจากที่ได้เคยออกมาประณามแนวทางการแก้ไขของรัฐบาลเมียนมาในช่วงแรก ดังนั้น การใช้กฏอัยการศึก หรือใช้กำลังเข้าปราบปรามของรัฐบาลย่อมไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่สะสมมาแต่อดีต รัฐบาลควรวิเคราะห์ ถึงรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง และดำเนินการอย่างเร่งด่วน ไม่รอให้เกิดความ รุนแรงขึ้นอีก

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ กลไกของอาเซียนได้มีการประชุมฉุกเฉิน เพื่อหารือแก้ไขปัญหาวาโรฮิงญาในรัฐยะไข่ ของเมียนมา (กรุงเทพฯ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙) โดยรัฐมนตรี ต่างประเทศอาเซียนได้จัดการประชุมฉุกเฉินที่นครย่างกุ้งของเมียนมาเพื่อหารือเรื่องวิกฤตในรัฐยะไข่ ในการหา มาตราการบรรเทาความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมโรฮิงญา กับชาวพุทธในรัฐยะไข่ โดยนางองซานซูจี ในฐานะ รัฐมนตรีต่างประเทศของเมียนมาเข้าร่วมด้วย ซึ่งการประชุมเกิดขึ้นหลังจากกองกำลังรัฐบาลปฏิบัติการปราบ โรฮิงญา ทำให้มีผู้เสียชีวิต ๘๖ คน และอีกราว ๒๗,๐๐๐ คน อพยพข้ามฝั่งไปบังคลาเทศ เพื่อตอบโต้การโจมตี ด้านตรวจของตำรวจที่ทำให้เจ้าหน้าที่ ๙ นายเสียชีวิต โดยเชื่อว่าเป็นฝีมือของชาวโรฮิงญา ซึ่งมาเลเซีย ได้เรียกร้องให้อาเซียนประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและตรวจสอบข้อกล่าวหาการสังหาร ช่มชู้ ปล้นสะดม เผาบ้านเรือน และจับกุมชาวโรฮิงญา ขณะที่เมียนมาได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาและยืนยันเป็น เรื่องภายในประเทศ แต่องค์การนิรโทษกรรมสากลระบุว่า การกระทำของกองทัพเมียนมาเข้าข่าย ก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

๓.๒ การดำเนินการแก้ไขปัญหภายในประเทศสมาชิกอาเซียนที่เกี่ยวข้อง

(๑) นโยบายการแก้ไขปัญหาของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียมีนโยบายไม่ยอมรับผู้แสวงหาที่พักพิงและผู้ลี้ภัยอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสถานะภาพของผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๔๙๔ และปฏิญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ แต่ให้ที่พักพิงกับผู้ลี้ภัยมาเป็นเวลานานหลายทศวรรษ เมื่อผู้ลี้ภัยลงทะเบียนกับ UNHCR แล้ว และผ่านการตรวจสอบด้านสุขภาพและความปลอดภัยด้านความมั่นคงแล้ว จะได้รับอนุญาตให้อยู่ร่วมกับ ชุมชนในท้องถิ่นได้แต่ไม่มีสิทธิ์ตามกฎหมายที่จะทำงานนอกจากจะได้รับอนุญาต หรือได้รับการดูแลรักษา ทางทางการแพทย์และการศึกษา.

มาเลเซียมีกฎหมาย Immigration Act ๑๙๕๙/๖๓ ที่แบ่งชาวต่างชาติออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ผู้เข้าเมืองถูกกฎหมายและผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย ต่อมากฎหมายดังกล่าวฉบับแก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้เพิ่ม บทลงโทษผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งรวมถึงการจับกุมคุมขัง การโบย และการส่งกลับ รวมทั้งลงโทษผู้ให้ ที่พักพิงแก่คนต่างด้าว ทำให้ NGOs ที่ให้ความช่วยเหลือผู้ลี้ภัยต่างเกรงการถูกลงโทษและจำกัดบทบาทของ ตนเอง ทำให้ UNHCR ต้องรับภาระหนัก ทั้งในด้านการคุ้มครอง การให้ความช่วยเหลือ และการขึ้นทะเบียนผู้ลี้ภัย แต่มาเลเซียไม่ยอมรับการขึ้นทะเบียนดังกล่าวอย่างเป็นทางการ ในทางปฏิบัติมีการผ่อนผันในเรื่องนี้สลับกับ การกวดขันจับกุมผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นช่วงๆ โดยมาเลเซียเห็นว่าการแก้ไขปัญหาผู้ลี้ภัยอย่างถาวรคือ การส่งไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามเป็นหลัก

(๒) นโยบายการแก้ไขปัญหาของประเทศอินโดนีเซีย

เช่นเดียวกับมาเลเซีย อินโดนีเซียซึ่งไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย พ.ศ.๒๔๙๔ และปฏิญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย พ.ศ.๒๕๑๐ แต่มีแนวโน้มว่าจะพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย พ.ศ.๒๔๙๔ ในอนาคตโดยได้แสดงเจตจำนงที่จะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าวในหลายโอกาส อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียมีกฎหมาย No. ๓๗๗ of ๑๙๙๙ เรื่องความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่ให้อำนาจประธานาธิบดีในการให้ที่พักพิง แก่ผู้ลี้ภัยจากต่างประเทศ ซึ่งก่อนหน้านี้อินโดนีเซียมิได้มีความยินดีจะรับผู้ลี้ภัยเหล่านี้ไปตั้งรกรากในประเทศตน

(๓) นโยบายการแก้ไขปัญหาของประเทศไทย

ประเทศไทยถือได้ว่ามีกระบวนการชัดเจน การเรียนรู้ทางสังคมและทัศนคติ (Socialization) ต่อปัญหาผู้อพยพมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ และมีกฎหมายที่ใช้กำหนดสถานะของบุคคล ซึ่งเป็นกฎหมายภายในที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาผู้อพยพพร้อมกับการดำเนินงานตามพันธกรณี กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือ ICCPR ตลอดจนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ ที่มีสาระเป็นการเห็นชอบในหลักการให้มีระบบคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย เพื่อจำแนกว่ากลุ่มใดเข้าข่ายเป็นผู้ลี้ภัยและกลุ่มใดไม่เข้าข่ายดังกล่าว และให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการคนเข้าเมืองไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) จึงถือได้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่มีมาตรฐานที่สูงกว่าอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย พ.ศ.๒๔๙๔ และปฏิญญาว่าด้วยสถานะผู้ลี้ภัย พ.ศ.๒๕๑๐ ซึ่งประเทศไทยไม่ได้ลงนาม

รัฐบาลไทยมีแนวทางการจัดการชาวโรฮิงญาที่หลบหนีเข้าเมือง โดยเน้นไปที่การป้องกันการเข้ามาในประเทศ การบังคับใช้กฎหมายจับกุมคุมขังชาวโรฮิงญาที่เข้ามาในประเทศอย่างจริงจัง และจะไม่ได้การผ่อนผันให้อยู่ภายในประเทศ เช่นเดียวกับคนต่างด้าวจากเมียนมา ลาว และกัมพูชา การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ส่งผลให้คนไร้รัฐชาวโรฮิงญาที่เข้ามาต้องถูกจับกุมหลายครั้งคุมขังยาวนานไม่มีกำหนด ถูกผลักดันออกนอกประเทศ โดยที่ไม่สามารถกลับประเทศต้นทางได้ เจ้าหน้าที่ไทยประสบปัญหาการจัดทำทะเบียนประวัติชาวโรฮิงญาที่ถูกจับกุมได้เพราะขาดแคลนล่ามที่สามารถแปลและสื่อสารให้เข้าใจกันได้เนื่องจากชาวโรฮิงญาไม่ใช้ภาษาพม่า แต่ใช้ภาษาโรฮิงญา ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้สอบประวัติและชาวโรฮิงญาเองยากที่จะสื่อสารกัน เมื่อกลุ่มโรฮิงญาถูกตรวจพบ พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองรับตัวคนต่างด้าวผิดกฎหมายจากหน่วยงานที่ส่งตัวมา จะดำเนินขั้นตอนทางธุรการในการจัดทำทะเบียนประวัติถ่ายรูป พิมพ์มือ แล้วส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร กรณียังไม่สามารถส่งตัวออกไปได้ในทันทีก็จะกักตัวจนสามารถส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ แต่ชาวโรฮิงญาไม่มีสัญชาติ ไม่มีสถานะเป็นพลเมืองของเมียนมา จำนวนมากไม่สามารถพูดภาษาพม่า และไม่สามารถเดินทางกลับจากชายแดนไทยไปยังรัฐยะไข่ที่มีระยะทางไกลทำให้ไม่สามารถดำเนินการส่งชาวโรฮิงญากลับประเทศต้นทางได้ ชาวโรฮิงญาที่ถูกผลักดันออกนอกประเทศจึงตกค้างอยู่บริเวณชายแดนจำนวนมาก การผลักดันชาวโรฮิงญาออกนอกราชอาณาจักรของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคนเข้าเมืองจึงไม่ประสบความสำเร็จ และกลายเป็นการแก้ไขปัญหชั่วคราวเท่านั้น ขณะที่เริ่มมีขบวนการนำพาและค้ามนุษย์ในบริเวณชายแดนไปตัดกรอชาวโรฮิงญาที่ถูกผลักดันออกนอกประเทศเพื่อนำพากลับเข้ามาในประเทศใหม่อีกครั้งมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อแก้ไขปัญหารัฐบาลไทยและสภาความมั่นคงแห่งชาติได้มอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ภาค ๔ สย.๑ ให้เป็นหน่วยอำนวยการหลักในการแก้ไขปัญห ผู้ลี้ภัยเข้าเมืองผิดกฎหมายกลุ่มชาวโรฮิงญาในพื้นที่จังหวัดระนองและ

พังกาตามยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ พ.ศ.๒๕๕๕ (ศิววงศ์ สุขทวี.(๒๕๕๙), น.๗๒-๘๐)

แนวยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ ปี พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นการกำหนดกรอบการดำเนินการ ๒ ด้านที่สำคัญคือ ๑) การจัดการปัญหาผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองที่อยู่ในประเทศไทย ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ และ ๒) การป้องกันการลักลอบหลบหนีเข้ามาใหม่ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองทัพไทย โดยกองทัพเรือจะเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันไม่ให้ผู้อพยพชาวโรฮิงญาลักลอบเข้าไปถึงชายฝั่ง การช่วยเหลือให้ไปต่อ หรือ Help on ทางทะเล มีลักษณะเป็นการผลักดันเรือของชาวโรฮิงญาให้หันหน้าออกนอกชายฝั่ง และให้การช่วยเหลือเบื้องต้นตามหลักมนุษยธรรม โดยจะมีการให้อาหาร น้ำ เชื้อเพลิงเพื่อให้เดินทางไปต่อ ในบางครั้งมีการซ่อมแซมเครื่องยนต์ให้ รวมถึงมีการจัดหาเรือให้ในกรณีที่เรือของชาวโรฮิงญาไม่สามารถเดินทางต่อไปได้

ทั้งนี้ ปัญหาการอพยพของชาวโรฮิงญา กลายเป็นปัญหาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เพราะการลักลอบเข้าประเทศต้องมีการผ่านผู้นำพลกอบชนคนเข้าเมืองและขบวนการค้ามนุษย์ มีผู้เสียชีวิตระหว่างการเดินทางในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ ประมาณ ๒,๐๐๐ คน (สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (๒๕๕๘) น. ๑) เนื่องจากการเจ็บป่วย การขาดอาหาร น้ำ และถูกทุบตีบนเรือจากผู้คุม นอกจากนี้ยังมีการพบหลุมฝังศพชาวโรฮิงญากระจายอยู่บริเวณชายแดนทั้งในฝั่งไทย และฝั่งมาเลเซีย ซึ่งเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย ขาดอาหาร ความพยายามหลบหนีหรือไม่สามารถจ่ายเงินตามจำนวนที่ผู้นำพลกอบชนคนเรียกกรองได้

๔. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ชาวโรฮิงญานับเป็นชาติพันธุ์ที่ถูกปฏิเสธการมีตัวตนจากทุกรัฐ การไร้สัญชาติทำให้ชาวโรฮิงญาไม่ตกอยู่ในความคุ้มครองตามกฎหมายของรัฐใด แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าโรฮิงญาคือประชาชนอาเซียน ซึ่งอาเซียนต้องรวมตัวกันแก้ไขเพราะปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค และทำลายความเชื่อมั่นของประชาคมโลกต่อการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงความไม่มั่นคงในเสาหลักของอาเซียน ด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนอย่างชัดเจน ดังนั้น เพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน ในการนำข้อเสนอแนะต่อไปนี้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาต่อไป

๔.๑ การแก้ไขปัญหาในประเทศไทย

(๑) กรณีโรฮิงญาเป็นเรื่องทับซ้อนระหว่างการถูกเป็นเหยื่อของพวกค้ามนุษย์ซึ่งถูกนำมาแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ หรือเป็นผู้ลักลอบเข้าประเทศที่จ่ายเงินให้แก่ผู้นำพลกอบชนคนเข้าเมืองด้วยความตั้งใจ ซึ่งจะไม่เป็นผู้ทรงสิทธิได้รับการคุ้มครองการค้ามนุษย์ ซึ่งจะได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกัน รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติในการพิสูจน์ เพื่อดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

(๒) รัฐบาลต้องกำหนดนโยบาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขการค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและหลักมนุษยธรรมอย่างเหมาะสม ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องเร่งปราบปรามเจ้าหน้าที่ และผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องขบวนการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและค้ามนุษย์อย่างจริงจังและเด็ดขาด ให้มีผลเป็นรูปธรรม

(๓) ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนคนต่างด้าวในประเทศทั้งหมด ไม่ว่าจะมิสัญชาติหรือไม่ เพื่อการควบคุมและหามาตรการให้ความช่วยเหลือตามหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน เช่น การให้ศึกษา การเข้าถึงการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

(๔) ประเทศไทยต้องชี้แจงประชาสัมพันธสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาคมโลก ว่าทางการไทยได้ปฏิบัติต่อชาวโรฮิงญาอย่างชอบธรรมตามกรอบกฎหมายของไทย มิได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังที่สื่อต่างประเทศกล่าวอ้าง อาจยอมรับให้พักพิงได้ชั่วคราวในระยะสั้น เพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศที่สาม และควรเรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศ และประเทศที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน และการติดต่อในการรับผู้อพยพไปยังประเทศที่สามต่อไป

๔.๒ การแก้ไขในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

การแก้ไขปัญหาระยะสั้น

(๑) ผลักดันปัญหาดังกล่าวเข้าสู่เวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ และประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เมียนมา บังกลาเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ UNHCR เพื่อร่วมหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยมุ่งไปที่ต้นตอและรากเหง้าของปัญหา คือ การปกครองของเมียนมาที่ทำให้ ชาวโรฮิงญาต้องละทิ้งแผ่นดิน

(๒) นำประเด็นโรฮิงญาเข้าเสนอในการประชุม ASEAN เพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ตามปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และใช้กลไกการแก้ไขปัญหของอาเซียน เช่น AICHR การประชุมกระบวนการบาหลี่ (Bali Process)

การแก้ไขปัญหาระยะยาว

(๑) การแก้ไขทัศนคติของมนุษย์ที่รังเกียจมนุษย์ด้วยกัน โดยเฉพาะกับคนในประเทศต้นทางคือเมียนมา และไม่ควรไปคาดหวังกับการแก้ปัญหาจากนักการเมืองในพื้นที่ที่ไม่สามารถทำอะไรที่จะเป็นการขัดต่อความรู้สึกของคนที่เลือกตนเข้ามา และเลือกที่จะฟังคนที่เลือกตนเองเข้ามามากกว่าที่จะคำนึงถึงเรื่องของสิทธิมนุษยชน ซึ่งหากไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ชาวโรฮิงญาที่มีอยู่จำนวนมากก็จะอพยพไปสู่ประเทศอื่น ๆ ซึ่งยากจะรับมือกับปัญหานี้ได้ แต่ทั้งนี้ ในปัจจุบันกลุ่มคนรุ่นใหม่ของเมียนมาเองก็มีแนวโน้มที่ดีขึ้นในการเริ่มยอมรับชาวโรฮิงญาได้มากขึ้น

(๒) ต้องปรับทัศนคติในระดับอาเซียน ถึงความเป็นประชาชอาเซียนด้วยกัน เพราะอาเซียนเหมาะที่จะเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหารอฮิงญาอย่างจริงจัง อาเซียนมีประเทศที่เป็นสังคมมุสลิมเหมือนกับโรฮิงญาที่จะสามารถรับเอาโรฮิงญาเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศ โดยจะต้องเน้นให้การศึกษา กับโรฮิงญาเพื่อให้โรฮิงญาสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ ได้

(๓) เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหารอฮิงญาได้อย่างยั่งยืน นักการเมืองของอาเซียนควรปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยต้องให้ความสำคัญกับปัญหาความมั่นคงทางการเมือง พลเมืองและปัญหาทางสังคมมากเท่า ๆ กับเรื่องเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ยึดถือหลักสิทธิมนุษยชนเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมา ถือได้ว่าไทยเป็นหนึ่งในผู้มีบทบาทในการผลักดันการดำเนินการแก้ไขปัญหารอฮิงญาในเวทีอาเซียน ทั้งนี้ การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบการบริจาคเงิน อาหารและสิ่งของช่วยเหลือเป็นเพียงการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าหรือการแก้ปัญหาปลายเหตุเท่านั้น ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาย่างถาวร หากรัฐบาลเมียนมายังไม่มีแนวทางการจัดการความแตกต่างทางเชื้อชาติและศาสนาของคนในประเทศอย่างเหมาะสม และประเทศไทยประเทศเดียวก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะเป็นปัญหาภูมิภาค ซึ่งอาเซียนจะต้องหยิบยกเรื่องโรฮิงญาขึ้นมาพูดคุยกันในกลุ่มอาเซียนด้วยความจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงการต่างประเทศ.(๒๕๕๖).กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.

กระทรวงการต่างประเทศ. (๒๕๕๕).ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน.

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (๒๕๕๖). ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

คัทลียา เหลี่ยมมดี. (๒๕๕๕). สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์. กรุงเทพฯ:บริษัท วีพรีนท์ (๑๙๙๑).

ชาติชาย เชษฐสุขุม. (๒๕๕๗).ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) : ผลกระทบต่อกฎหมายไทย.

กรุงเทพฯ : วิทยุชน.

ชาลววิทย์ เกษตรศิริ. (๒๕๕๒). เมียนมา ประวัติศาสตร์และการเมือง (Burma: History and Politics).

กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ดุลยภาค ปรีชาธิชช. (๒๕๕๑). ผ่าการเมืองเมียนมา ความขัดแย้ง ความมั่นคง ในโลกที่ไร้พรมแดน.

กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ประภัสสร เทพชาตรี. (๒๕๕๒). ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

ปิยะนุช ปิ้ว. และเจษฎา มีบุญลือ. (2552). ปัญหาโรฮิงญา กับแนวทางการแก้ไข. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย

ทางยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (๒๕๕๙). Institute of Research and Development for Public Enterprises . รายงานการศึกษารองรับ เรื่อง พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของประชาคมอาเซียน Human Rights Obligations of the ASEAN Community

บทความวารสาร

บุรเทพ โชคธนานุกูล. (๒๕๕๗) “เมียนมา” ปัญหาเก่าสู่ความท้าทายใหม่ของอาเซียน: กรณีศึกษาปัญหาเชื้อชาติ

และศาสนาของชาวโรฮิงญาในรัฐยะไข่ ผลกระทบต่อการปฏิรูปเมียนมา *วารสารธรรมศาสตร์*

ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๑ ปี พ.ศ.๒๕๕๗ กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ศิววงศ์ สุขทวี,(๒๕๕๗). โรฮิงญาชีวิตภายใต้อำนาจจากชายแดนด้านตะวันตกของพม่าถึงไทย *วารสารสังคม*

ศึกษามนุษยวิทยา ๓๓ (๑) มกราคม-มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๗ กรุงเทพฯ:คณะสังคมวิทยาและ

มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ศิววงศ์ สุขทวี. (๒๕๕๙). โรฮิงญา:คนไร้รัฐในรัฐต่างแดน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, สาขาวิชามานุษยวิทยา.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรุงเทพธุรกิจ. (๑ มิถุนายน ๒๕๕๘). โฉนดองชานซูจีจึง ไม่มีความเห็นเรื่องโรฮิงญา?) สืบค้นจาก

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634661>

กรุงเทพธุรกิจ. (๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๙) อาเซียนประชุมฉุกเฉินหารือ 'โรฮิงญา' สืบค้นจาก

<http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/732472>

พิรุวรรณ กิตติคุณ (๒๕๕๘) การละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวโรฮิงญาสู่ปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติข้ามชาติ

Academie Focus เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภา

ผู้แทนราษฎร สืบค้นได้ที่ <http://www.parliament.go.th/library>

สรินณา อารีธรรมศิริกุล. (๒๕๕๖). กะเทาะเปลือกอาเซียน : Constructive Engagement นโยบายเปลี่ยนเมียน

มา (ตอนจบ) สืบค้นจาก <http://www.siamintelligence.com/constructive-engagement-policy-to-change-burma/>

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR), (๒๕๕๘) Mixed Maritime Movements in

South-East Asia, สืบค้นจาก <https://unhcr.atavist.com/mmm2015>

ประวัติunhcr สืบค้นจาก <https://www.unhcr.or.th/about/history>

คณะผู้จัดทำ
รายนามสมาชิกกลุ่ม ๕

๑. นายหริินทร์ สุตะบุตร	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ	ศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ
๒. นางสาวปิติกานต์ สอนดี	วิทยากรชำนาญการพิเศษ	ศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ
๓. นายพีระเดช คงเดชา	นิติกรชำนาญการพิเศษ	ศูนย์ประชาคมอาเซียนฯ
๔. นางสาวกิตติมา คงสำรวย	วิทยากรชำนาญการ	สำนักกรรมการ ๒
๕. นางสาวฐิตาภา ต้นติपालกุล	นิติกรปฏิบัติการ	สำนักกรรมการ ๓